

Waarom zou je bidden?

Die vraag hield mij al bezig toen ik nog maar net theologie studeerde. De meeste gelovige mensen bidden. Is het niet thuis, bijvoorbeeld voordat je aan de maaltijd begint, of 's avonds in bed voordat je gaat slapen, dan is het wel in de kerk, hier, zo af en toe. In stilte meebiddend met wie er op dat moment achter de microfoon staat, misschien zelf eens iets formulerend, diep van binnen of stamelend achter de microfoon.

Maar zou God nou werkelijk van gedachten veranderen door mijn gebed? Als ik smeeek om vrede in Oekraïne, zou God dan zorgen dat het daar een beetje beter wordt? Als ik bid voor een zieke, bestaat dan de kans dat God naar mij luistert en degene die ik liefheb beter maakt?

Het zijn vragen waarop ik geen antwoord heb. Ik weet niet of God zich iets van mijn, van ons gebed aantrekt. Ik heb wel eens verteld aan mensen dat ik voor ze bad, en dan hoorde ik soms dat ze zich gesteund voelden door mijn gebed, of dat ze voelden dat het een verschil had gemaakt. En toch vraag ik me dan af of ze dat ook gevoeld hadden als ik hen niet verteld had dat ik voor ze bid.

Maar wat ik wel weet, is dat het gebed iets met mij doet. Het maakt dat ik mij meer betrokken voel bij anderen. Het brengt me tot overgave: niet mijn wil, maar uw wil geschiedde. En bovenal: het betreft me op God, op de Ene, de Eeuwige, op datgene wat er werkelijk toe doet. Het brengt me bij de kern, de bron van mijn bestaan.

In die zin is bidden een relatie aangaan, hoe je de ander, de Ander ook zou willen noemen. Als het God al niet op mij betreft, of op datgene/ diegene waar ik voor bid, dan betreft het toch minstens mij op God. Bidden is een antwoord op wat mij van Godswege wordt aangezegd. dat er liefde en vrede mag zijn voor alle mensen. dat een nieuwe wereld komen zal.

Daarmee verplicht bidden ook. Ik heb eens iemand horen zeggen: soms vraag ik aan God wat ik zelf ook zou kunnen doen.

We doen het samen. Wij ons deel, God dat van haar. In wisselwerking, vraag en antwoord, aanbod en van God en reactie van ons.

In de lezing van vandaag legt Jezus zijn leerlingen uit hoe ze moeten bidden. Hij zegt eerst hoe het niet moet: niet eindeloos voortprevelen, want God weet het allemaal al. We hoeven niet aan God in ons gebed eerst uit te leggen wat er allemaal mis is in de wereld, bijvoorbeeld, (sommige predikanten zijn daar heel goed in!) want dat kunnen we gevoeglijk bekend veronderstellen bij de Eeuwige.

En dan begint Jezus zijn voorbeeldgebed met Onze Vader.

Daarmee wordt de relatie duidelijk gemaakt. De relatie tussen de bidder en God. Die is er een van grote intimiteit. Als van een kind met zijn of haar ouder. Heel direct en nabij. Familie. En hoewel Jezus zichzelf in het Mattheusevangelie zoon van God noemt, nodigt hij ons uit om datzelfde te doen: wij mogen God aanspreken als vader, of moeder.

Hoewel de lezing van vandaag is gekozen vanwege de bede over brood, bleven wij in de voorbereiding van de viering het meeste hangen op de bede om vergeving. Die triggerde ons. En we bevinden ons in goed gezelschap. In de regels na het gebed komt Jezus terug op die bede om vergeving. Hij legt het nog even uit: want als jullie anderen hun misstappen vergeven, zal jullie hemelse vader jullie ook vergeven. Maar als je niet vergeeft, zal jullie vader jullie je misstappen evenmin vergeven (Mt.6,14-15).

We hebben ongetwijfeld allemaal zo onze ervaringen met vergeven. Het is ingewikkeld, vergeven.

Als iemand je iets heeft aangedaan, je gekwetst of beschadigd heeft, of je niet geeft waar je erg naar verlangt, dan is het moeilijk, of misschien wel onmogelijk, om zonder meer te zeggen: zand erover. Ik vergeef je. We beginnen weer met een schone lei, een nieuwe bladzij. Aan vergeving gaat iets vooraf.

(Grappig genoeg had ik het er een paar weken geleden ook al over; toen ging het over de genoegdoening die God eist. Lees maar na op de website: 1 maart).

Je moet echt het gevoel krijgen dat de ander inziet dat zij iets verkeerd heeft gedaan, of iets heeft nagelaten. Soms zeggen mensen wel sorry, maar geloof je niet dat ze echt spijt hebben van wat ze hebben gedaan, of dat ze echt vinden dat er iets helemaal mis is gegaan. Soms wil je gewoon gelijk hebben. Soms verlang je er naar echt gezien te worden in je pijn, je verdriet, je teleurstelling.

En dan kan het gebeuren dat het niet komt. Geen excuus, geen oprechte spijtbetuiging, geen erkenning van je kwetsuren.

Valt er dan te vergeven?

Misschien. Misschien niet.

Je loopt het risico dat je erin verstrikt raakt. Steeds bozer wordt. Of steeds verdrietiger. Steeds meer slachtoffer, misschien wel. En het kost je sloten met energie.

Vergeven is dan meer: loslaten. Zien dat het niet over jou gaat, maar over onvermogen bij de ander. Zien dat je je energie beter aan andere dingen kunt besteden. Niet uit onverschilligheid, maar omdat er eenvoudig niet meer inzit. Je stapt uit de situatie.

De wetenschap dat de Eeuwige ons vergeeft, onszelf, niet de ander, als wij mis geschoten hebben, doel gemist hebben in ons leven, schept ruimte in ons. Datgene waarnaar wij verlangen mag ook aan anderen ten deel vallen. Een nieuw begin maken.

Nu nog het brood.

Geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben. Dat klinkt nog ietsje preciezer dan 'geef ons heden ons dagelijks brood'.

Het brood dat wij nodig hebben... wat hebben wij nodig? Vandaag?

Weinig, als je het mij vraagt. Voedsel staat onderin de piramide van Maslow (voor wie die niet kent: het gaat om voorwaarden om te kunnen leven, levensbehoeften). Maar om te kunnen functioneren hebben we heel wat minder voedsel nodig dan we dagelijks tot ons nemen. En dan nog de toevoeging 'vandaag'. Het lijkt op andere uitspraken van Jezus: maak je geen zorgen over wat je zult eten en drinken; maak je geen zorgen voor de dag van morgen'.

Als je een tijdje in omstandigheden hebt verkeerd waarin je weinig toegang tot voedsel had, of weinig keuze, dan weet je met hoe weinig je toe kunt. En als we even ons best doen weten we ook dat het vele dat wij tot ons nemen, ten koste gaat van mensen elders.

Maar de beproevingen, verzoeking, bekoringen van een gevulde portemonnee en een gevulde supermarkt kunnen we toch maar ten dele weerstaan.

Oefenen in toekunnen met minder, zoals velen van ons in deze vastentijd doen, helpt om los te laten. Om te weten dat je met minder toe kunt. Om dan des te meer te genieten van de extra's. En om te kunnen uitdelen van wat je hebt.

Goedbeschouwd is loslaten dan toch wel een centraal thema in dit gebed. Leven in het nu. Niet vastzitten in bergen rancune en voorraden voedsel. Met open handen leven, ontvangend wat elke dag te bieden heeft, in overgave aan de hemelse vader of moeder, die weet wat wij nodig hebben al voordat wij het hebben kunnen zeggen. Van u is de toekomst, kome wat komt.

Het maakt vrij, en gelukkig. Het maakt ons zoals de Eeuwige ons het liefste ziet: beeld van God. Zoals wij bedoeld zijn.

Zo moge het zijn.